

У висновку варто сказати, що проведений аналіз нормативного складу принципу презумпції невинуватості та безпосередньо практики реалізації її змісту робить можливим виокремлення основних елементів, які і роблять можливим дослідження презумпції невинуватості. На цій підставі ми можемо порівняти дію принципу в кримінальному процесуальному праві України з міжнародними стандартами судочинства.

Бібліографічні посилання:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України, Відомості Верховної Ради України: кодекс від 13.04.2012, редакція від 11.09.2020, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n1089>(дата звернення 27.11.2020 р.)
2. Кримінальний процес. за заг. ред. Ю.М. Groшевого, О.В. Капліної. Харків. : Право, 2010. 606 с.
3. Groшевий Ю.М. Концептуальні засади побудови проекту кримінально-процесуального кодексу України, Харків. : Право, 2011. 652 с.

Карина Павлівна ЧЕМЕРИС,
курсантка 3 курсу
Дніпротперовський державний
університет внутрішніх справ

Науковий керівник
Доцент кафедри кримінального процесу ФПФОДР
к.ю.н., доцент

Наталія Петрівна ЧЕРНЯК

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ДОКАЗУВАННЯ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ У ФОРМІ ДІЗНАННЯ

Актуальність обраної тематики зумовлена тим, що ще до недавнього часу досудове розслідування в Україні проводилось лише в одній формі – у формі

досудового розслідування кримінальних проваджень. І зовсім нещодавно, а саме 1 липня 2020 року в Україні набрав чинності нова форма досудового розслідування – дізнання кримінальних проступків. Потреба в створенні органів дізнання була продиктована великою завантаженістю слідчих підрозділів, а також надмірною кількістю злочинів, які мали приставку «невеликої тяжкості». Сьогодні такі злочини вже називаються по-іншому та виражаються в новому понятті – кримінальні проступки. Враховуючи відносну новизну даного інституту кримінального процесуального законодавства та, відповідно, її недостатнє дослідження, є чимало питань щодо яких можуть виникати запитання у практичних співробітників.

Кримінальний процесуальний кодекс регламентує докази як фактичні дані, отримані у передбаченому КПК України порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню[1]. Відповідно, доказуванням є збирання, перевірка та подальша оцінка доказів, задля того, щоб встановити обставини, які мають значення для кримінального провадження, про що зазначено в статті 91 КПК України.

Особливостями доказування під час здійснення дізнання є спрощена форма отримання доказів, а також значне розширення процесуальних джерел доказів, що надало б змогу розвантажити слідчі підрозділи та спростити процес розслідування нетяжких злочинів. Ще Стратегією розвитку органів системи МВС України на період до 2020 року наголошується на тому, що однією з основних проблем є низька ефективність проведення досудового розслідування як наслідок недосконалості відповідних правових механізмів, надмірного навантаження на органи досудового розслідування та неукomплектованості[2]. Як шлях подолання вищезгаданою Стратегією зазначено впровадження

інституту кримінальних проступків і нових процесуальних форм для підвищення ефективності досудового розслідування.

Поняття процесуальних джерел доказів під час здійснення дізнання є більш широким, аніж під час здійснення досудового слідства. Окрім зазначених статтею 84 КПК джерел доказів, досудовому розслідуванню у формі дізнання також притаманні ті джерела, що регламентовані статтею 298 Кримінального процесуального Кодексу, а саме: пояснення осіб, результати медичного освідування, висновок спеціаліста, показання технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису[1]. Ці джерела доказів притаманні лише дізнанню кримінальних проступків, а у випадку виникнення підстав для подальшого досудового слідства кримінального провадження як злочину, вищезгадані докази можуть бути використані виключно на підставі ухвали слідчого судді, яка постановляється за клопотанням прокурора.

За своєю природою доказування, як під час досудового слідства, так і під час дізнання, бере початок ще майже з самого початку процесу кримінального-процесуального доказування – на початковій стадії кримінального процесу, на стадії відкриття кримінального провадження[3]. Однак, важливою особливістю забезпечення процесу доказування під час дізнання кримінальних проступків також є те, щодосудове розслідування кримінальних проступків відбувається в набагато більше стиснені строки, якщо порівнювати із досудовим слідством злочинів, відповідно. Зазначимо, що досудове розслідування у формі дізнання здійснює дізнавач. Дізнавач – це службова особа підрозділу дізнання органу Національної поліції України або уповноважена особа іншого підрозділу поліції, яка уповноважена в межах компетенції, передбаченої КПК України, здійснювати досудове розслідування кримінальних проступків[4]. Саме тому важливим для дізнавача є те, що у випадку здійснення дізнання, воно має бути проведено у

встановлені чинним законодавством строки, які, хоч і є доволі обмеженими та короткими, проте об'єктивно необхідно вказати на те, що дізнання є спрощеною формою досудового розслідування. Відповідно, здійснення дізнання кримінальних проступків, а також процес самого доказування таких проваджень, може бути досить коротким, оскільки їх складність не вимагає значних часових затрат.

Отже, підсумовуючи вищезазначене, можемо дійти до висновку про те, що інститут доказування під час досудового розслідування у формі дізнання є малодослідженим питанням. Майже щоденно дізнавачі у своїй службовій діяльності стикаються із проблемними та колізійними питаннями, які погіршують загальну ефективність дізнання у вітчизняному правовому полі. Складність становища погіршується також рядом прогалин в законодавстві, а також недостатності доктринальних тлумачень проблемних питань.

Перелік використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний Кодекс України. Редакція від 27.03.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року» від 15.11.2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-2017-%D1%80#Text>
3. Каз Ц.М. Про межі доказування в кримінальному процесі. Москва, 1998. 117 с.
4. Наказ МВС № 405 від 20.05.2020 «Про затвердження Положення про організацію діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0491-20#Text>.